VOGELFOTOGRAFIE - DEEL I

EEN INTRODUCTIE

Let goed op de achtergrond. Een drukke en onrustige achtergrond leidt de aandacht af van het onderwerp. Blauwstaart, 300 mm / F2.8 met TC 2.0

Veel mensen hebben wel eens geprobeerd een vogel te fotograferen. En dat blijkt nog niet eens zo gemakkelijk.

Maar met wat goede tips voor compositie en de juiste achtergrondkennis, kom je echter een heel eind. Bij het fotograferen wordt vaak over compositie gesproken. We denken dan al gauw aan landschapsfotografie of het fotograferen van gebouwen. Maar ook bij de zo beweeglijke vogels is compositie erg belangrijk.
Leer de vogels kennen

Voor een mooie foto is compositie en goed gebruik van je apparatuur natuurlijk erg belangrijk. Maar om echt goede foto's te kunnen maken, is het nodig dat je het onderwerp goed leert kennen. Je wilt weten waarom vogels een bepaald gedrag vertonen, welke vogels op trek gaan en wat standvogels zijn, hun leefgebieden leren kennen en herkennen en ga zo nog maar even door. Hieronder een aantal tips die je een eind op weg helpen.

Neem eens een ander standpunt in. Ga bijvoorbeeld eens op de grond liggen, of zet je statief eens in de laagste stand. Je krijgt een heel ander perspectief en zeer sprekende beelden! Drieteenstrandloper, 300 mm / F2.8 met TC 2.0

© Copyright - GVR Soft – Systems & Consultancy

VOGELGIDSEN

Vogelgidsen kunnen je vertellen welke vogel je hebt gezien of gefotografeerd. Lees de informatie over de vogel die je zoekt goed door, sla er ook eens een andere gids op na, wellicht dat je hier nog meer informatie vindt. Ben je meer geïnteresseerd in bepaalde groepen vogels, zoals roofvogels of zangvogels, raadpleeg dan eens literatuur die speciaal aan deze soorten gewijd zijn. Er is voldoende informatie voorhanden, en ook op internet is erg veel te vinden.

Op het moment dat je hier inzicht in krijgt, ben je in staat om met een beetje geluk te voorspellen wat vogels gaan doen

OBSERVEREN IS LEREN

Natuurlijk besteden we veel tijd aan het fotograferen van vogels, maar neem ook eens de tijd om te observeren. Leg je camera eens weg of ga eens zonder camera op pad en neem alleen je verrekijker mee. Bestudeer aandachtig het gedrag van vogels, en leer hun leefgewoontes kennen. Op het moment dat je hier inzicht in krijgt, ben je in staat om met een beetje geluk te voorspellen wat vogels gaan doen en leer je welk gedrag interessant is om vast te leggen. Op dat moment weet je wat het beste moment is om op de ontspanknop van je camera te drukken.

Probeer eens wat meer actie in je foto's te krijgen, maak bijvoorbeeld eens opnames van vogels in vlucht, of als ze zich net in een bijzondere houding of situatie bevinden. Hiermee voorkom je dat je beelden statisch worden en op den duur gaan vervelen. Zeearend, 300 mm / F2.8 met TC 2.0

© Copyright - GVR Soft – Systems & Consultancy

ZORG VOOR EEN GOEDE KIJKER

Een kijker is eigenlijk onmisbaar als je serieus met vogelfotografie aan de slag wilt. Een goede kijker geeft je zoveel meer kijkplezier en een perfecte weergave van details, dat het een genot is om vogels waar te nemen.

In veel situaties houden we de camera horizontaal. Kies ook eens voor een verticaal opnameformaat. Ook bij vogelfotografie kan dat erg sprekende beelden opleveren. Grote Bonte Specht, 600 mm / F4.0

KENNIS VAN HET GEBIED

Kennis van een gebied is van onschatbare waarde. Er zijn vogelfotografen die het liefst zo veel mogelijk gebieden afstruinen op zoek naar allerlei vogelsoorten. Op zich is het natuurlijk erg leuk om nieuwe locaties te bezoeken, maar even belangrijk is het om je op een aantal plekken te concentreren. Leer deze goed kennen, ga er regelmatig op uit om te onderzoeken welke vogelsoorten er allemaal voorkomen.

© *Copyright - GVR Soft – Systems & Consultancy*

BEGIN EENVOUDIG

Maak het jezelf in beginsel niet al te moeilijk. Het is leuk als je in korte tijd toch een paar leuke beelden kunt maken. Begin daarom bijvoorbeeld simpelweg in je achtertuin. Hier zijn meestal een heleboel vogels te vinden. Als je er een beetje op let, zul je versteld staan hoeveel verschillende soorten dit betreft. Deze vogels zijn vaak wat minder schuw, en zeker in de winter, als je een vetbol of ander voer aanbiedt, kun je er leuke beelden van maken. Woon je op een flat, ga dan eens naar een nabijgelegen park.

Maar vooral...

... is vogelfotografie een kwestie van veel doen. Dus ga er veel op uit met je camera, kijk om je heen, observeer, vraag, lees, experimenteer, leer van je fouten, en houd vol. Uiteindelijk komen de goede resultaten wel!

VOGELFOTOGRAFIE - DEEL 2

DE FOTOAPPARATUUR

In deel I heb je gelezen dat compositie bij vogelfotografie net zo belangrijk is als bij het fotograferen van een landschap of bij het fotograferen van gebouwen. Deel II gaat in op de gebruikte techniek. Welke camera, lenzen en accessoires heb je nodig voor het maken van een geslaagde vogelfoto?

© *Copyright - GVR Soft – Systems & Consultancy*

CAMERA

De digitale spiegelreflex is bij uitstek de camera om vogels te fotograferen. Je neemt je onderwerp waar door de lens. Zo heb je een goede controle over de opbouw van het beeld. Dit is bij bewegelijke onderwerpen zoals vogels erg belangrijk. Groot voordeel is verder dat je verschillende objectieven kunt gebruiken op je camera.

Zilvermeeuw in actie, een goed werkende autofocus is belangrijk.

AUTOFOCUS

Bij snel bewegende vogels is een goed werkende autofocus belangrijk. Een snelle AF stelt trefzeker scherp. Ook de accuratesse is belangrijk. Een accurate AF stelt zelfs onder slechte verlichtingsomstandigheden goed scherp en zal minder 'zoeken' naar de juiste scherpstelling door van oneindig naar dichtbij scherp te stellen, het zogenaamde pendelen.

Scherpstelling gebeurt met de autofocus-velden die je in je beeld ziet als je door de zoeker kijkt. Bij eenvoudiger camera's zie je vaak niet meer dan 5 sensoren. Geavanceerde camera's hebben er 9 of meer, tot 40 sensoren aan toe. Een camera met veel AF-velden biedt maximale mogelijkheden voor scherpstelling, maar denk niet dat met éénvoudiger camera's geen goede vogelfotografie mogelijk is.

BELICHTING

Bijeneter, gefotografeerd met een 600mm F/4.0.

Veelal kun je verschillende belichtingsprogramma's instellen. De P-stand zorgt weliswaar voor een juiste belichting, maar houdt daarbij te weinig rekening met voldoende scherptediepte, of met een voldoende snelle sluitertijd om bewegingsonscherpte te voorkomen.
De A-stand geeft prioriteit aan de diafragma-instelling om met voldoende scherptediepte te fotograferen. De camera kiest zelf de sluitertijd. Bij de S-stand wordt juist prioriteit gegeven aan de sluitertijd om bewegingsonscherpte te voorkomen. De camera kiest zelf het juiste diafragma. De M-stand biedt de mogelijkheid om het diafragma en de sluitertijd onafhankelijk van elkaar in te stellen. Dit wordt meestal alleen door ervaren fotografen gebruikt, in bijzondere lichtomstandigheden.

VERWISSELBARE LENZEN

Voor het fotograferen van vogels werken we veel met lange telelenzen met lichtsterktes van F2.8, F4.0 of F5.6. Dit biedt ons de mogelijkheid om onder slechte lichtomstandigheden te fotograferen met korte sluitertijden. Nadeel van lichtsterke telelenzen is echter het grotere gewicht en de hogere prijs. Ook geldt dat bij lange telelenzen de scherptediepte gering is.

ER ZIJN VERSCHILLENDE LENZEN DIE WE KUNNEN GEBRUIKEN:

300 MM *Een 300 MM is de kortste lens die geschikt is voor vogelfotografie. Het bereik is niet al te groot, dus probeer zo dicht mogelijk bij het onderwerp te komen. Wel kun je deze lenzen goed combineren met een teleconverter. Dit geldt zeker voor de lichtsterke F2.8 versie.*
400 MM *Met de 400 MM wordt je bereik iets groter. Ook deze lenzen zijn verkrijgbaar in verschillende lichtsterktes, de peperdure F2.8 versie, de F4.0 versie, en de relatief goedkopere F5.6 uitvoering. Een 400 MM is een goede startlens om met vogelfotografie te beginnen.*
500 MM *De 500 MM wordt over het algemeen gezien als 'de' vogellens. Deze lens heeft een optimale combinatie van brandpuntafstand, lichtsterkte en gewicht. Veel fotografen die zich specialiseren in vogels, maken gebruik van deze lens.*

Canon 1D mark2, 600mm, Wimberley

600 MM *De 600 MM is een lens die maximaal bereik biedt, het nadeel van deze lens is echter het grote gewicht. Deze lens is toch al gauw weer enkele kilo's zwaarder dan de 500 MM.*

© *Copyright - GVR Soft – Systems & Consultancy*

BEELDSTABILISATIE

Veel lange telelenzen zijn tegenwoordig voorzien van beeldstabilisatie. Beeldstabilisatie bestaat uit twee bewegende lensdelen in de telelens, die ervoor zorgen dat de bewegingsonscherpte wordt gecompenseerd door een tegengestelde beweging aan de beweging veroorzaakt door de trilling. Lenzen met beeldstabilisatie vergroten dus aanmerkelijk de kans op scherpe foto's.

TELECONVERTER

Een teleconverter verlengt de brandpuntafstand van de telelens. De meest gangbare converters verlengen de brandpuntafstand met een factor 1.4 of 2.0. Een 500 MM krijgt dan bij gebruik van een 1.4 teleconverter een brandpuntafstand van 700 MM. Nadeel van het gebruik van een teleconverter is het lichtverlies. Bij de 1.4 converter is dat een diafragmastop, bij de 2.0 teleconverter is dat twee diafragmastops.

SOMS MAAK JE BUITEN OVERDAG GEBRUIK VAN FLITSLICHT….

FLITSEN

Soms maak je buiten overdag gebruik van flitslicht. Dit doe je om schaduwen op te helderen, kleuren te accentueren of om een lichtpuntje aan te brengen in de ogen van de vogel. Dit vergroot de zeggingskracht van het beeld en heet invulflits. Stel de flitser zo in dat deze bij alle sluitertijden gebruikt kan worden. Voorkom dat de flitser te veel licht af geeft, dit maakt het onderwerp flets.

Canon 5D, 550EX met een BetterBeamer

Stel daarvoor op de flitser zelf een onderbelichting in van -1 tot -2 stops. De juiste instellingen zijn afhankelijk van merk en type flitser. Raadpleeg hiervoor de handleiding. Als het onderwerp zich op

grote afstand bevindt, overweeg dan de aanschaf van een Better Beamer. Deze bundelt het licht in een smalle straal en heeft daardoor een groter bereik.

STATIEF

Voor absoluut scherpe opnamen gebruik je zo veel mogelijk een statief. De lange telelenzen zijn namelijk gewoon te zwaar om ze zo stil te houden dat de opname scherp wordt. Houd hierbij ook rekening met minder gunstige lichtomstandigheden, waardoor de sluitertijden te lang worden voor scherpe opnamen uit de hand. Statieven zijn er in allerlei soorten, maten en prijsklassen.
Hoe zwaarder het statief, hoe stabieler hij is. Koop een statief op je zwaarste lens. Vergeet daarbij ook niet om een goede statiefkop aan te schaffen. Veel natuurfotografen gebruiken een balhoofd. Speciaal voor lange en zware telelenzen zijn er ook speciale 'schommelconstructies' op de markt. Op de foto met de 600 MM lens zie je zo'n 'schommelconstructie' van het merk Wimberley afgebeeld. Deze werken erg prettig en snel, maar kosten ook weer het nodige. Ondersteuning met een rijstzak of gewoon je fotorugzak kan soms ook uitkomst bieden.

VOGELFOTOGRAFIE - DEEL 3

DE PRAKTIJK

De delen I en II uit deze artikelenserie gaan in op compositie en techniek. In dit derde en laatste deel gaan we in de praktijk op zoek naar vogels. We bezoeken een natuurgebied en ontdekken allerlei vogels op onze zwerftocht. We proberen ze zo goed mogelijk te fotograferen.

OP PAD

Hoewel het nog geen winter is volgens de kalender, jaagt de wind al weer ijzig door mijn dikke jas. Ik sta in het eerste ochtendlicht op een dijkje in de haven van Lauwersmeer. Eén van de voordelen van dit jaargetijde is dat de zon later opkomt. Voordeel? Nou ja, een beetje wel. Want hoewel ik de naam heb een vroege vogel te zijn, ben ik in de winter nog wel eens iemand van laat opstaan. Maar de 'plicht' roept, we gaan vandaag vogels fotograferen. Dus toch maar in het donker mijn bed uit gekomen, koffie gezet, brood gesmeerd en de fototas ingepakt.

© *Copyright - GVR Soft – Systems & Consultancy*

Sneeuwgors

Mijn fototas bestaat uit een rugzak van LöwePro, hier kan alles in wat ik op een dag denk nodig te hebben. Vaak neem ik ook lenzen mee voor landschapsfotografie, dus neem ik de volgende Canonlenzen mee: 17-35mm, 28-70mm, 70-200mm, 300mm en 500mm. Verder twee Canon bodies, 1D MarkIIn en de 5D. Ook de 1.4 en de 2.0 converters gaan in de tas. Dan nog accu's, filters, lensdoekjes, en wat andere kleine dingen. Zo, de tas is gepakt, maar waar gaan we eigenlijk naar toe?

KEN JE GEBIED

Het Lauwersmeergebied is één van mijn favoriete gebieden om te fotograferen. Ik ken het dan ook als mijn broekzak. Ik weet dus wat ik kan aantreffen in welk jaargetijde. En dat is belangrijk, want dat voorkomt eindeloos zoeken, of zinloos dwalen in de hoop dat je iets tegenkomt.

SNEEUWGORZEN

Ik weet dat op dit dijkje ieder najaar en winter sneeuwgorzen te vinden zijn. Door mijn kijker speur ik het dijkje af. Het is goed opletten. Tussen de met mos begroeide stenen en het andere aangespoelde materiaal, vallen ze bijna niet op. Gelukkig zie ik snel een groepje rondscharrelen. Met mijn telelens loop ik langzaam in de richting van de vogels. Ze lijken zich weinig van mij aan te trekken.
Op het moment dat de kopjes wat vaker omhoog gaan, laat ik mij langzaam zakken en ga op de stenen zitten, met mijn camera en telelens voor mij op het statief. Sneeuwgorzen struinen hier vaak de onderkant van de dijk af en als je geduld hebt komen ze soms vanzelf jouw kant op. Na een half uurtje vliegt de hele groep op. Mijn kansen lijken verkeken.

Na enige tijd komt er een nieuwsgierige wandelaar langslopen.

'Al leuke plaatjes gemaakt?' brult de man enthousiast.

Toch snel keert de rust terug en besluit de hele groep weer te landen, nu op ongeveer 25 meter bij mij vandaan. Voorzichtig maak ik de eerste foto's. Snel zijn ze gewend aan de sluiter van mijn camera, en de bewegingen van de lens. Ik kan nu vrijelijk fotograferen en ook rustig gaan verzitten zonder dat ik de vogels verstoor. Ze komen zelfs zo dicht bij, dat ze zich binnen de minimale instelafstand (vijf meter) van mijn lens bevinden. Ik kan de vogels met het blote oog nu prachtig observeren.

Na enige tijd komt er een nieuwsgierige wandelaar langslopen. "Al leuke plaatjes gemaakt?" brult de man enthousiast. Verschrikt vliegt de hele groep sneeuwgorzen op, om vijftig meter verderop weer neer te strijken. Ach ja, ook dat hoort er soms bij. Ik loop terug naar mijn auto, want ik heb zin in een kop warme koffie. Ik besluit vervolgens om door te rijden naar een vogelkijkhut in de buurt.

ONDERWEG

Ook vanuit de auto kun je goed fotograferen. Ik gebruik dan een rijstzak die ik op het portier van het geheel geopende autoraam leg. Hierop leg ik dan mijn camera met telelens, zo heb ik voldoende stabiliteit om trillingsvrij te fotograferen.

Buizerd

Onderweg zie ik op grote afstand een buizerd op de paal van een hek zitten. Hij zit er prachtig. Een buizerd fotograferen is niet eenvoudig, want ze zijn erg schuw. Ik tref alvast de eerste voorbereidingen. Raam naar beneden, rijstzak op het portier, camera met telelens er op. Ik meet het licht en stel diafragma en sluitertijd in. Langzaam ga ik rijden, één hand aan het stuur, de andere hand houdt de apparatuur vast.

***Tip:** wees hierbij erg voorzichtig en let goed op het andere verkeer!*

Stapvoets rijd ik in de richting van de buizerd. Op nog redelijke afstand stop ik en maak een paar foto's. Gelukkig, hij blijft zitten. Ik ga weer rijden. Ik nader zover totdat ik niet verder durf, bang om de vogel te verstoren. Door de zoeker kijkt de buizerd mij strak aan. Ik plaats de vogel net uit het midden van het beeld om een krachtiger compositie te krijgen. Na een aantal opnamen rijd ik rustig verder. De buizerd blijft gelukkig mooi zitten.

© *Copyright - GVR Soft – Systems & Consultancy*

Baardman

IN HET RIET

Bij de hut aangekomen leg ik de laatste 200 meter te voet af. Plotseling wordt mijn aandacht getrokken door een geluid in het riet, dat het beste te omschrijven is als tsjing, tsjing, tsjing. Ik herken het geluid van baardmannetjes, één van de mooiste vogeltjes die je in het riet kunt aantreffen. Snel plaats ik camera en lens op het statief.
Vervolgens tuur ik gespannen in het riet, om een glimp van de vogeltjes op te vangen. Ik hoor ze, maar zie ze niet. Ze zitten diep weggekropen in het riet. Geduldig wacht ik af.

Na een kwartiertje komen de eerste vogeltjes omhoog langs de rietstengel en zie ik ze in de zoeker van mijn camera. Eén van de vogeltjes zit precies goed, met een mooie rietpluim als achtergrond. Ik maak snel een aantal opnames. Op het scherm van mijn camera bekijk ik het beeld. Scherpte en belichting goed? Gelukkig wel. De vogeltjes zijn al weer weggekropen in het riet.

NAAR HUIS

Ik breng nog een uurtje in de vogel hut door. Ik speur met mijn verrekijker het gebied af op zoek naar vogels. Er gebeurt weinig de rest van die ochtend. Ik maak een praatje met een andere bezoeker van de vogel hut. Het middaguur nadert, meer dagjesmensen komen van de natuur genieten. Voor mij wordt het dan al gauw te druk. Ik pak mijn spullen in en keer tevreden huiswaarts.

© *Copyright - GVR Soft – Systems & Consultancy*